ПОСІБНИК ДЛЯ МОЛОДІ
ЖОДНИХ РІШЕНЬ ЩОДО НАС БЕЗ НАС

Посібник для молоді

Жодних рішень щодо нас без нас

Посібник для молоді: Жодних рішень щодо нас без нас. – Київ: 2014, - 40 с.

Упорядники: Лариса Пильгун, Андрій Колобов, Ілона Єлєнєва

Видання здійснено за фінансової підтримки програми МАТРА Посольства Королівства Нідерландів в Україні.

© МГО «Соціальні ініціативи з охорони праці та здоров’я», Київ 2014

Вступ

Проект «Зміцнення потенціалу з розробки законодавства щодо молоді», який впроваджувався протягом 2014 року МГО «Соціальні ініціативи з охорони праці та здоров'я» за фінансової підтримки Програми МАТРА посольства Королівства Нідерландів в Україні мав на меті покращити спроможність молоді, молодіжних організацій, виконавчої влади та суб'єктів законодавчої ініціативи у розробці сучасного законодавства стосовно сталого розвитку молоді в Україні.

Серед завдань проекту - аналіз проблем та прогалин у сучасному законодавстві щодо молоді; визначення оптимальних шляхів її залучення до процесу прийняття рішень як на національному, так і на місцевому рівнях; обговорення результатів дослідження за участі фахівців та експертів з молодіжної політики, представників державного та недержавного секторів, науковців; узагальнення результатів дослідження та обговорень та підготовка пакету змін до Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» та інших Законів України.

МГО "Соціальні ініціативи з охорони праці та здоров'я" інформувала молодь про можливості її участі у прийнятті державних (політичних) рішень та оптимальні шляхи залучення до процесу прийняття рішень завдяки організації інтерактивних заходів. Зокрема, 7–8 жовтня 2014 р. відбувся тренінг «Жодних рішень про нас без нас», а 3 листопада 2014 р. – вебінар з однойменною назвою.

Молоді люди з різних областей України не лише оволоділи новими знаннями та уміннями, а й знайшли нових друзів і партнерів для реалізації ідей з покращання життя громади, вирішення проблем на місцевому та національному рівнях, формування та реалізації молодіжної політики.

Даний посібник містить узагальнену інформацію, яку отримали учасники двох заходів і дає відповіді на запитання, які, через брак часу, не були розглянуті в рамках денного проведених заходів. В посібнику також викладені напрацювання проекту, які були обговорені з усіма зацікавленими сторонами під час заключного круглого столу 28 листопада 2014 року та містять необхідні настанови для продовження реформування молодіжної політики і після завершення проекту.

У підготовці заходів та посібника були використані напрацювання громадських організацій. Більшість із них знаходяться у відкритому доступі. Отже рекомендуємо читачам ознайомитися з ними, а також із нормативно-правовими актами, про які згадується у посібнику.

Зміст

Вступ 3

Глосарій: визначення понять 5

Участь громадян у процесі -прийняття рішень як одна з ознак громадянського суспільства 9

Участь молоді у виробленні рішень органами державної влади та місцевого самоврядування 20

Форми молодіжної участі у вирішенні питань громади 21

Форми молодіжної участі у процесі прийняття державних (політичних) рішень та реалізації молодіжної політики 26

Адвокація 27

Адвокація в сфері молодіжної політики: подальші кроки 30

Чинні нормативно-правові акти, що регулюють державну молодіжну політику в україні 35

Чинні нормативно-правові акти, які гарантують участь громадян у прийнятті рішень 36

Діалог з молоддю: запитання та відповіді 37

Список рекомендованих джерел: 40

Глосарій: Визначення понять

Держава – це політична організація, що здійснює суверенну владу над певною територією і виступає від імені всього суспільства при вирішенні внутрішніх і зовнішніх питань.

Правова держава є державою, в якій відносини громадян і держави врегульовані нормами права, яким підкоряються дії органів державної влади. Основні ознаки правової держави:

- визнання верховенства права, тобто визнання права як вищої влади в державі, якій підпорядковані дії всіх гілок державної влади (законодавчої, виконавчої, судової);
- обмеження державної влади шляхом визнання недоторканості і невід'ємності прав і свобод людини і громадянина;
- суверенітет народу як джерело державної влади;
- розподіл державної влади між трьома гілками (законодавчою, виконавчою і судовою), кожна з яких має власний спосіб формування та обсяг повноважень і знаходиться під контролем інших гілок влади;
- участь парламенту як представника народу у здійсненні державної влади;
- загальне, рівне, пряме, тайне виборче право;
- розвинута народна правосвідомість.

Правосвідомість / правова культура громадян - знання своїх обов'язків і прав, уміння ними користуватися; поважне ставлення до права, що протистоїть "правовому нігілізму" (віра в право чинності й невір'я в чинність права).

Демократія (буквально - народовладдя) – походить від древньогрецького словосполучення, яким позначали державний лад, за якого вирішальна роль у прийнятті рішень і врядуванні належала народним зборам і голосуванню. Вважають, що вперше слово «демократія» пролунало з вуст афінського стратега Перикла: «Ми називаємо себе демократією, оскільки наше управління перебуває в руках багатьох, а не кількох».

Виходячи з визначення демократії як «урядування народу, яке здійснює народ і для народу» (А. Лінкольн) ми бачимо, що її важливою ознакою є право громадян на участь у формуванні органів влади та контроль за їх діяльністю, участь у прийнятті спільних рішень, вплив на вироблення, прийняття та реалізацію державної політики.

Реалізувати свої права громадяни можуть через механізми прямої демократії, до яких належать парламентські, президентські та місцеві вибори, загальнонародні і місцеві референдуми, збори, громадські ініціативи, громадські слухання тощо.

Демократія передбачає створення великої кількості «публічних сфер», які дозволяють громадянам XXI ст. через відкрите спілкування в суспільних інституціях контролювати державну владу на різних рівнях та значній території, що стане для людей гарантом забезпечення громадянських прав.

Основою демократії є вільні, незалежні, свідомі громадяни з активною громадянською позицією. Такі громадяни усвідомлюють і вміють відстоювати свої права й обов'язки, реалізувати свої потреби і потреби громади через активну громадянську позицію.

Громадянське (цивільне) суспільство - це сфера спілкування, взаємодії, спонтанної самоорганізації та самоврядування вільних індивідів на основі добровільно сформованих асоціацій, в яких переважають громадянські цінності, і які захищені необхідними законами від прямого втручання і регламентації з боку держави.

Інститути громадянського суспільства:

- громадські організації та рухи, політичні партії;
- незалежні ЗМІ;
- громадська думка;
- вибори та референдуми;
- залежні від громадськості елементи судової та правоохоронної системи (суди присяжних, народні дружини тощо);
- інші, не заборонені законом форми.

Функції громадянського суспільства передбачають забезпечення:

- самоорганізованого громадського механізму для виконання суспільних справ;
- противаги владним структурам, головного захисту від можливих спроб узурпації влади;
- засобу соціалізації, що зменшує відчуженість індивідів та орієнтує їх на суспільно корисні справи;
- сприятливого суспільного середовища для поширення громадянської політичної культури і через неї – зміцнення демократичного ладу, надання процесу демократизації незворотного характеру.

Громадянське суспільство – це сфера взаємодії індивідів і тих груп та організацій, які вони утворюють з метою формулювання, висловлювання і захисту індивідами та їх об'єднаннями своїх інтересів. Громадянське суспільство передбачає таку громадськість яка дебатує, дискутує, критикує уряд і домагається того, щоб її думка була врахована при виробленні державної політики.

Державна політика визначається діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Проблема політики – це умова або ситуація, яка породжує вимоги чи невдоволення людей, для вирішення або пом'якшення яких необхідні дії уряду.

Проблему політики слід відрізняти від проблемної ситуації, що сприймається політиками та громадськістю як певна сукупність турбот, хвилювань, ознак стресу чи дискомфорту.

Такі проблемні ситуації, як забруднення повітря, глобальне потепління, небезпечні продукти харчування, можуть стати проблемами, якщо викликають невдоволення людей і спонукають їх до пошуку шляхів розв'язання.

Умови або ситуації не стають проблемами державної політики, якщо вони не визначені як такі, ніким не озвучуються і не привертають уваги уряду. Для визнання проблеми складна ситуація обов'язково має розглядатися як тема, придатна для дій уряду та для вирішення якої необхідне урядове рішення або дія.

Лише тоді проблема визнається проблемою, коли для її вирішення можна щось зробити. Деякі проблемні ситуації не можуть бути визнані проблемними через те, що не підпадають під сферу діяльності уряду, а тому не можуть бути вирішеними доступними йому засобами.

Проблемні ситуації (озонові дірки, дитяча праця, експлуатація інвалідів та іммігрантів, бідність тощо) часто визначаються як проблеми не тими, хто безпосередньо від них страждає, а іншими людьми - експертами, вченими, журналістами, правозахисниками, політиками, які розуміють, що так не повинно бути, і вбачають у цьому небезпеку для суспільства.

Незважаючи на те, що існують досить стабільні проблеми, їх суспільна значущість може змінюватися залежно від зміни цінностей або умов.

Природу і масштаб деяких суспільних проблем (бездомність, безробіття, нелегальні іммігранти, безпритульні діти, «тіньові» доходи тощо) дуже важко визначити через їх заплутаність та невизначеність (поширення, характеристики за віком, статтю тощо). Оскільки оцінка проблеми може бути досить неточною, так само неточними є масштаби проблеми та шляхи її розв'язання.

Державне (політичне) рішення як основа розв'язання конкретної проблеми стосується значної частини суспільства або найважливіших сфер його життєдіяльності. Окреме рішення ще не є політикою, але їх сукупність у межах стратегії визначає лише напрям державної політики, тому аналіз і оцінювання цілеспрямованості та досяжності цілей сприяє вдосконаленню державної політики.

Різноманітність державних (політичних) рішень з позиції суб'єкта їх прийняття (того, хто приймає рішення), можна розділити на такі типи:

Типи рішень	***Ким приймаються***
закони і постанови вищих органів влади	представницькими і виконавчими органами влади
рішення місцевих органів влади	
рішення, що приймаються безпосередньо громадянами	безпосередньо населенням
рішення вищих органів політичних	партій і громадських організацій недержавними організаційними структурами

Етапи прийняття державних (політичних) рішень

1. Визначення пріоритетних проблем. На початковому етапі збирається й аналізується попередня інформація, необхідна для прийняття політичного рішення. Вивчаються інтереси, запити і вимоги окремих індивідів, соціальних груп і суспільних об'єднань, відбираються пріоритетні проблеми.
2. Розробка і розгляд альтернативних варіантів політичного рішення суспільних проблем.
3. Остаточний вибір, формулювання і легітимізація рішення. Це, по суті, є основним етапом у процесі ухвалення рішення, технологічно здійснюваним суб'єктами управління в демократичних країнах за допомогою способів голосування або досягнення консенсусу.
4. Реалізація і запровадження прийнятих політичних рішень. Політичне рішення практично впроваджується в життя на даному етапі.
5. Контроль за ходом реалізації рішення, забезпечення зворотного зв'язку з його результатами. Це завершальний етап всього циклу ухвалення рішення. Відсутність контролю і зворотного зв'язку призводить до того, що політичне рішення або спотворюється, або перестає виконуватися, або дає невідповідні вихідному задуму результати.

Молодіжна політика – це діяльність усіх інститутів громадянського суспільства, в тому числі партій, громадських та інших організацій, з метою соціалізації молодого покоління, його інтеграції в суспільні процеси.

Державна молодіжна політика - це системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах і ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального і фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України.

Суб'єкти державної молодіжної політики - держава, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, які безпосередньо реалізують державну молодіжну політику, а також політичні партії, громадські організації та об'єднання, профспілки, соціальні інститути в галузі освіти, культури, окремі громадяни і обов'язково – сама молодь.

Головні завдання державної молодіжної політики - вивчення становища молоді, створення необхідних умов для зміцнення правових і матеріальних гарантій щодо здійснення прав і свобод молодих громадян, діяльності молодіжних організацій для повноцінного соціального становлення та розвитку молоді.

Молодь — це соціально-демографічна група, яка має свої специфічні фізіологічні, психологічні, культурно-освітні властивості, характеризується спільністю стилю життя, поведінки, групових норм, цінностей і стереотипів. Молодь є досить специфічною спільнотою,

унікальним об'єктом управління через те, що її основні характеристики постійно перебувають у стані формування і становлення.

Згідно з критеріями ООН, молодь – це особи віком від 15 до 24 років. В Україні, де законодавчо закріплені межі молодіжного віку від 14 до 35 років, проживають більше 11 мільйонів громадян віком від 18 до 35 років. Водночас українське законодавство визнає особу дитиною до досягнення нею 18-річного віку. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 р. у ст. I визнає дитиною кожну особу до досягнення нею 18-річного віку, якщо за законом повноліття не настає раніше.

Участь громадян у процесі прийняття рішень як одна з ознак громадянського суспільства

Специфіка сучасного політичного процесу в Україні, одним із проявів якого є характер взаємодії між владою та громадянами, актуалізує проблему політико-правового й інституційного забезпечення політичної участі громадян у міжвиборчий період. Адже сьогодні і владний, і опозиційний сегменти еліти фактично не визнають політичної суб'єктності громадян поза електоральної ситуації, що не сприяє засвоєнню останніми усього комплексу автономної за суттю та конвенційної за формою політичної участі. Факт перетворення громадян на ресурс влади — на жаль, іноді за характером навіть не політичний, а фізичний, — спонукає нас шукати оптимальну модель політичної участі громадян у міжвиборчому політичному дискурсі.

Н. Ротар

Досвід демократичних країн свідчить про наявність зв'язку між участю громадян у прийнятті суспільно важливих рішень та підвищенням рівня їхнього добробуту.

На відміну від демократичних країн, в Україні лише формується традиція підготовки, ухвалення та реалізації владного рішення в результаті тривалого процесу консультацій, обговорень, діалогу влади та громадян, врахування пропозицій громадянського суспільства. Яскравим прикладом може бути «Реанімаційний пакет реформ» – ініціатива громадських активістів, експертів та журналістів, які об'єднались для пришвидшення реформування країни.

Участь громадян є необхідним елементом не лише прийняття владного рішення, а й здійснення громадського контролю в умовах демократизації суспільства. Зокрема вона забезпечує легітимність діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування; підвищує якість владного рішення; сприяє розвитку громадянського суспільства, вдосконаленню зв'язків між владою та інституціями громадянського суспільства; виступає як ефективний антикорупційний засіб, забезпечує відкритість влади; мобілізує експертні ресурси, дозволяє підтримувати високий ступінь активності громадян.

Громадська участь є однією з форм функціонування громадянського суспільства, побудованого на демократичних засадах, і спирається на реальну можливість та здатність громадян отримувати інформацію про владне рішення, публічно та аргументовано його обговорювати, шляхом компромісів формувати та відстоювати консолідовану позицію.

А. Драшкович

Така участь громадян передбачена законодавством. Основними обмеженнями на шляху ефективної взаємодії між владою та громадськістю у прийнятті владних рішень стають пасивність громадян і недостатній рівень поінформованості суспільства про форми участі та механізми фінансового й матеріального забезпечення громадських ініціатив. Лідери громадських організацій часто не обізнані з методами дослідження та виявлення потреб громадян, не вміють правильно оформити громадські ініціативи та не знають, до яких органів державної влади або місцевого самоврядування необхідно звертатися задля подальшого впровадження цих ініціатив. Саме тому, досить часто, навіть найактуальніші з них залишаються на рівні задекларованих побажань, або формалізуються органами державної влади чи місцевого самоврядування. Слабкою стороною впровадження громадських ініціатив є неготовність лідерів громадських організацій до співпраці з іншими особами та інституціями, іноді їм буває досить складно порозумітися з тими, хто знаходиться на іншому рівні розуміння ситуації. Так різний рівень знань призводить до виникнення непорозумінь, а, що ще гірше, – до несприйняття чужих поглядів і думок. Доволі часто більш освічений та поінформований

партнер вдається до прийомів маніпулювання та приховування інформації. Саме тому питання освіти та навчання, в першу чергу, стосуються лідерів і активістів громадських організацій.

Діалог необхідний для визначення і коригування суспільно значущих проблем, врахування всіх альтернатив для їх вирішення, виявлення зацікавлених сторін та ризиків.

Суспільство тим міцніше, чим більше питань можуть вирішувати самі громадяни. Саме громадянське суспільство реалізує чотири важливі функції: 1) захист або реалізація громадянами власних інтересів; 2) самоорганізація та самовиявлення громадян; 3) гарантія непорушності особистих прав; 4) систематизація, впорядкованість, урегульованість протестів і вимог громадян.

Громадянське суспільство неможливо побудувати ДЛЯ громадян. Навпаки, самі громадяни є активними вмотивованими учасниками цього процесу. Громадянське суспільство передбачає, що кожна людина в ньому вільна, а отже звільнена від страху. В такому суспільстві кожен громадянин через громадські об'єднання, організації має вплив на владу та хід розвитку суспільства й держави.

Основним досягненням громадянського суспільства в Україні на сучасному етапі є власне його існування і той факт, що суспільний вплив може бути вирішальним.

Історичні приклади дій представників громадянського суспільства, зокрема молоді, що вплинули на рішення державних чиновників

Революція на граніті (або Студентська революція на граніті) 1990 р. — кампанія протестного голодування української радянської молоді 1990 року з вимогами: недопущення підписання нового Союзного договору; перевибори Верховної Ради УРСР на багатопартійній основі; проходження військової служби юнаками-українцями на території України; націоналізація майна Компартії України та ВЛКСМ; відставка голови Верховної Ради УРСР Кравчука Л. М. та голови Ради Міністрів УРСР Масола В. А.

Голодування студентів на площі Жовтневої революції (тепер – Майдан Незалежності) та масові акції протестів у Києві, провідну роль у яких відігравали студенти та учні технікумів і ПТУ, тривали з 2 до 17 жовтня 1990 року. Влада змушена була задовольнити майже всі вимоги протестувальників.

Помаранчева революція 2004 р. Її головними ідеологами, натхненниками та організаторами виступили представники громадянського суспільства. Під час виборів 2004 року вся сила державної машини була спрямована на порушення виборчих прав громадян і фальсифікацію виборчого процесу. Саме активна позиція громадянського суспільства захистила виборчі права і змінила результат виборчої кампанії. Сила громадянського суспільства та опозиційних партій виявилася потужнішою, ніж сила держави. Об'єднання громадянського суспільства стали головними організаторами акцій спротиву, мобілізації громадян і поширення правдивої інформації.

Революція гідності (Європейська революція, Євромайдан) 2013 р. — політичні та суспільні зміни в Україні з 21 листопада 2013 до лютого 2014 року, викликані відходом політичного керівництва країни від законодавчо закріпленого курсу на Європейську інтеграцію та подальшою протидією цьому курсу. Однією з головних причин протестів стала надмірна концентрація влади в руках президента Віктора Януковича та його «сім'ї», створення неефективної системи управління.

Важливо, що українськими неурядовими організаціями вже накопичено чималий досвід господарської активності, різних форм роботи з цільовими соціальними групами – такими, як безхатченки, особи з функціональними обмеженнями, інфіковані на ВІЛ / СНІД тощо. Наприклад, волонтерські центри в Україні визнані одними з кращих серед країн центральної та східної Європи.

Соціальні проекти, якими опікуються численні суб'єкти вітчизняного громадянського простору, спрямовані на вирішення проблем найбільш вразливих груп населення: дітей сиріт, інвалідів, людей похилого віку, безпритульних дітей та дорослих; осіб, залежних від алкоголю та наркотиків; які перебувають чи повернулися з місць позбавлення волі; жінок та дітей, які зазнали насильства тощо.

Можна стверджувати, що на сучасному етапі сформована **дієва мережа організацій громадянського суспільства (ОГС)** на всій території України. Їх діяльність спрямована на:

- моніторинг виборчих процесів (ОГС здійснюють значний тиск на суб'єктів виборчого процесу з метою забезпечення вільних, чесних і прозорих виборів);
- моніторинг діяльності органів влади і місцевого самоврядування (результати моніторингів, що проводяться ОГС, іноді допомагають покращити ситуацію в державі);
- захист громадянських прав (ОГС в Україні є основними публічними захисниками у сфері дотримання прав громадян);
- вплив на формування політики (усі головні демократичні зміни в державній політиці відбуваються за активної участі та лобіювання ОГС; будь-яке прогресивне рішення влади не залишається поза увагою ОГС завдяки їх активному сприянню процесу розробки тексту рішення та його просуванню аналітичними центрами і громадськими організаціями);
- надання соціальних послуг (ОГС розпочали процес лобіювання лібералізації ринку надання соціальних послуг населенню і стають конкурентними державним установам, що надають ці послуги);
- інші напрями.

В сучасній науковій та професійній літературі існує термін «організації громадянського суспільства», проте єдине визначення для таких організацій відсутнє, натомість використовуються різні узагальнені терміни: «неурядові організації» (НУО), «неприбуткові організації» (НПО), «громадські організації» (ГО), «організації третього сектору», «недержавні організації» (НДО).

Зі сторінки Волонтерського Об'єднання «Кожен Може допомогти» (Волонтерська сотня) у Facebook

Волонтерське Об'єднання «Кожен Може допомогти» (Волонтерська сотня) - це ініціатива швидкого реагування, що виникла у відповідь на суспільні потреби, пов'язані з напруженою ситуацією в Україні.

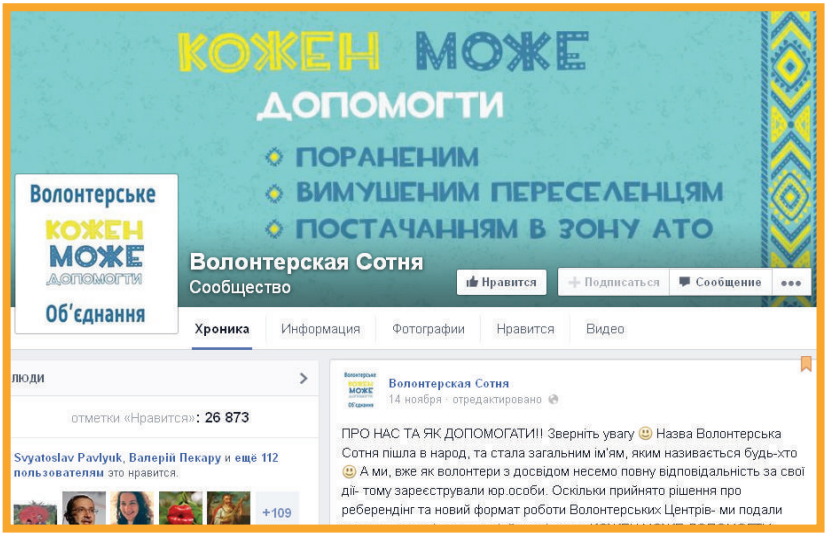

ВО співпрацює з волонтерами та організаціями з різних країн – України, Польщі, Ізраїлю, Німеччини, Італії, Франції, Данії, Нідерландів, США, Канади, спрямовуючи зусилля на роботу за трьома основними напрямами.

1. Допомога постраждалим внаслідок проведення АТО. Постачання медикаментів та гуманітарної допомоги (одяг, предмети особистого користування, продукти, вода, теплий одяг та взуття, медикаменти та інше) в зону АТО та звільнені міста: декілька разів на тиждень перевізники доставляють допомогу безпосередньо особам, які її потребують. Приймають централізовані та адресні заявки на допомогу.
   - за адресними заявами надаються ліки пораненим та катованим;
   - забезпечується логістика та відправлення важкопоранених на лікування й реабілітацію в клініки Європи та світу за адресними заявками;
   - надається юридична, фінансова, медична та психологічна допомога людям, які зазнали катувань, а також родинам загиблих і поранених в зоні АТО й звільнених містах.
2. Допомога родинам внутрішньо переміщених осіб та особам соціально незахищених груп.
   - Під опікою ВО перебуває 21 місце компактного поселення осіб із числа внутрішньо переміщених осіб;
   - ВО опікується внутрішньо переміщеними особами , які тимчасово проживають у прийомних сім`ях чи окремих будинках / квартирах та потребують гуманітарної або медичної допомоги, а також дитячими будинками на звільнених територіях і в зоні АТО.

За матеріалами сайту «Реанімаційного пакету реформ» (РПР)

Ідея створити РПР виникла в січні 2014 року на Майдані. Активісти вирішили спрямувати енергію протесту мільйонів людей у творче русло – реформування країни. Замість того, щоб говорити про розбіжності, разом взялися за реформи, які змінять країну для всіх громадян України на Заході, Сході, Півдні та Півночі. Навколо РПР об'єдналося понад 300 експертів, активістів, журналістів, науковців,

На фото: Зустріч з депутатами щодо формату співпраці в новому Парламенті, офіс РПР, 30 жовтня 2014 р.

правозахисників з 50-ти найвідоміших українських аналітичних центрів та громадських організацій. Учасники РПР разом розробляють законопроекти, добиваються їх ухвалення та контролюють втілення реформаторських законів.

Активісти об'єдналися навколо конкретних напрямів реформування. Створили 22 робочі групи, в кожній обрали головного експерта (відповідає за напрацювання законопроектів) та менеджера (відповідає за просування законопроектів). Серед напрямів активісти виділили шість першочергових: судова реформа, реформа органів правопорядку, децентралізація влади та реформа місцевого самоврядування, антикорупційна реформа, реформа освіти, податкова реформа. Також маємо визначені напрями реформування на середньострокову перспективу – реформа охорони здоров'я, реформа енергетичного сектору та ін.

Реанімаційний Пакет має своїх партнерів у Парламенті та Уряді – це міжфракційне депутатське об'єднання «Платформа Реформ» у Верховній Раді та «Центр Підтримки Реформ» при Кабінеті Міністрів України.

Зі сторінки Юлії Ресенчук, Президента Благодійного фонду "АІК" (Асоціація інвалідів-комп'ютерників) у Facebook

4 листопада 2014 р.

Юлія Ресенчук: Сьогодні я виступила на засіданні КМДА щодо формуванню бюджету на 2015 рік. Тема мого виступу: "Безбар'єрність столиці: європейський розвиток та піклування про постраждалих воїнів АТО". Говорила про недоступність центру міста, про пандуси, бордюри, паркування; про транспорт і соціальний транспорт і загалом про те, на скільки важливе забезпечення доступності столиці для встановлення європейських стандартів життя в нашій країні. За вирішення порушеного мною питання проголосували всі члени постійної комісії Київради. Головою комісії з було надано доручення щодо врахування в бюджеті міста питань, пов'язаних із забезпеченням доступності міста. ***Здивувало, що, крім мене, не було жодного представника громадських організацій, які займаються захистом прав та допомогою інвалідам.***

На фото: Ю. Ресенчук на засіданні КМДА 4 листопада 2014 р.

Запитання до Юлії: Порушені вами проблеми, безсумнівно, важливі. Проте до чого вони під час обговорення дохідної частини бюджету міста? Адже метою проведення засідання було відкрите обговорення прогнозованих показників бюджету міста за доходами на 2015 рік.

Відповідь Юлії: Тему свого виступу я надіслала заздалегідь, і якби моє питання було недоречним, мене б не запросили на захід. Особисто для мене і для тисяч людей з інвалідністю, які мешкають у Києві, питання доступності є доречним завжди й усюди, і для його вирішення ми готові хоч на кожному засіданні про це говорити.

Досвід боротьби за законопроект «Про вищу освіту»

1 липня 2014 року Верховна Рада України прийняла в другому читанні законопроект «Про вищу освіту» № 1187-2. Ця подія для багатьох освітян та активістів стала справжньою перемогою. Адже документ, який розробляли студенти спільно з науковцями та викладачами, не лише запроваджує європейські стандарти в освіті. Він ставить жирний хрест на попередніх потугах різних міністрів освіти та урядів прийняти корупційні та «совкові» зміни до законодавства про вищу освіту. Так боротьба проти «поганих» документів призвела до появи у 2012 році «нормального» законопроекту.

2005

Мало хто сьогодні може згадати, коли й як почалася ця боротьба. А сталося це, як не дивно, ледь не одразу після перемоги Помаранчевої революції. Як розповів один із лідерів студентського руху Олександр Солонтай, тогочасний Міністр освіти і науки Станіслав Ніколаєнко вирішив запровадити у чинному законі «Про вищу освіту» примусові відпрацювання для студентів. Проти такої ініціативи виступила коаліція «Молодіжна варта», до якої в різні часи входило багато організацій. Зокрема, серед них були ще невідомі тоді борці за освіту – Фундація регіональних ініціатив та Українська асоціація студентського самоврядування. За словами активіста, незважаючи на розголос і протести, зміни до закону були проголосовані в Парламенті, однак Президентом України Віктором Ющенком на цей законопроект було накладено вето.

2008

У 2008 році знову виникла потреба боротися проти негативних змін. Як розповідають активісти, ситуація була ідентична тій, що склалася у 2005 році. Знову постали питання запровадження примусових відпрацювань для студентів. Тепер ініціатором виступив голова Комітету з питань науки і освіти Володимир Полохало.

За словами одного з досвідчених активістів Фундації регіональних ініціатив Михайла Лебедя, це неабияк збурило активну молодь. До протестного середовища тоді приєдналася організація «Пряма дія».

Однак довго питання на порядку денному не стояло. На думку Лебедя, Іван Вакарчук, який на той час був міністром, вчинив розумно і «поховав» цей законопроект: зміни до законодавства не пройшли навіть першого читання.

2010

Активний протест студентства загострився в жовтні, коли нова влада намагалася запровадити платні послуги у вишах прийняттям відповідної постанови Кабінетом Міністрів.

Починаючи з цих подій, до студентського руху долучається Громадянський рух «Відсіч». В результаті консультацій активісти вирішують діяти спільно проти нової законодавчої загрози.

Довго чекати не довелося, адже 8 листопада Міністерство освіти і науки, очолюване Дмитром Табачником, надсилає своїм регіональним управлінням та керівникам ВНЗ лист, в якому викладена нова редакція закону «Про вищу освіту» і висловлена готовність Міністерства до прийняття законодавчих змін. Дуже швидко про документ стає відомо широкому колу

громадськості, що викликає занепокоєння в активному середовищі.

У законопроекті передбачалось запровадити низку норм, які, за словами експертів, поглибили би корупцію у вишах. Освіта мала б стати більш комерціалізованою, а студентське самоврядування – більш утиснутим. Новий проект закону дозволяв необмежено збільшувати плату за навчання для студентів-контрактників протягом усього навчання. Скасовувалась гарантія прийняття студентів першого курсу на безоплатне навчання за дистанційною, вечірньою формами та екстернатом. Держзамовлення мало скоротитися на 42%.

22 грудня законопроект № 7486-1 реєструють у Верховній Раді за поданням Олександра Єфремова та Максима Луцького

2011

Цей рік стає справжнім вибухом студентської активності. Діє кампанія «Проти деградації освіти», метою якої стає неприпустимість прийняття законопроекту № 7486-1.

Тоді ж до протестів активно долучаються студенти різних вишів, однак відкрито діють лише «могилянці»: чи не єдині не бояться відрахувань за участь у протестах.

31 січня у Києві, Хмельницькому, Донецьку, Одесі, Житомирі, Запоріжжі та Харкові пройшли акції проти прийняття законопроекту. Активісти майстрували літачки із конспектів та «озброювалися» олівцями.

Протягом лютого відбулося ще кілька акцій, зокрема 28 лютого – всеукраїнська.

Під таким тиском чиновники один за одним «задкують»: Юрій Мірошниченко обіцяє врахувати пропозиції студентів, на засіданні профільного комітету ВР не приймають жодного рішення, а 10 березня законопроект № 7486-1 відкликають з Парламенту.

Однак одразу з'являється інформація про розроблення нового законопроекту, ініціатором якого стає Дмитро Табачник та очолюване ним Міністерство.

Впродовж березня – квітня до акцій активно підключається Львів, а 13 квітня відбувається 4-тисячний студентський мітинг, під час якого молодь проголошує свої вимоги.

(с) Олена Білозерська
bilozerska.livejournal.com

Фото: Йосиф Марухняк

Вимоги мітингу у Львові

1. Відхилити Законопроект «Про вищу освіту». Розпочати роботу над новим законопроектом, врахувавши критичні зауваження та залучивши до обговорення фахівців від громадськості.

2. Гарантувати всім студентам, які успішно навчаються за державною формою, стипендію з рівнем не нижче прожиткового мінімуму.

3. Призупинити підвищення цін за проживання в студентському гуртожитку до підвищення стипендії до мінімального прожиткового рівня.

4. Повернути Єдине зовнішнє незалежне тестування як основний критерій вступу, чим забезпечити справедливий механізм відбору студентів до вищих навчальних закладів.

5. Підвищити заробітну плату викладачів до рівня, який би забезпечив їхні потреби та якісну підготовку до викладання без відволікання на пошуки додаткового заробітку.

6. Звільнити з посади Міністра освіти, науки, молоді та спорту Д. Табачника за некомпетентність та шкідництво.

Однак чиновництво не чуло студентів та ігнорувало їхні вимоги. З цієї причини 13 травня представники протестувальників виходять зі складу експертної робочої групи Міністерства освіти і науки, молоді та спорту.

Студенти починають готуватися до всеукраїнського бунту 25 травня. Акції протесту цього дня відбуваються в 20-ти містах України. Бунт підтримали навіть такі організації, як Європейський союз студентів та «Вуличний університет» у Санкт-Петербурзі.

Цього дня у вжитку активістів з'являється образливе поняття «покєМОН», яким стали називати студентів, підконтрольних Міносвіти (представників «кишенькових» студрад, профспілок, близьких до керівництва вишів і Міністерства), а також проплачених «найманців».

25 травня біля Кабінету Міністрів близько півсотні таких студентів вийшли «захищати» законопроект Табачника. Відтоді така стратегія протидії стає звичною для Міністерства, а Табачник «прислухається» лише до таких студентів.

Згодом законотворча активність у літній період згасає, а з нею – й активність студентів. До осені відбувається лише одна акція. Восени проходять лише декілька цільових акцій.

Гарячою знову стає зима. 28 грудня за ініціативою Кабінету Міністрів у Верховній Раді за номером № 9655 реєструють законопроект «Про вищу освіту». Його зміст майже ідентичний змісту попереднього владного законопроекту. Вимоги студентів не враховані, хоча міністр

Афіша: Пряма дія.

Табачник запевняє про зворотне.

У грудні – січні альтернативні законопроекти реєструють опозиціонери Леся Оробець з Арсенієм Яценюком (№ 9655-1) та провладний Юрій Мірошниченко (№ 9655-2).

2012

10 січня студенти приходять до Комітетів Верховної Ради, де мав розглядатися новий законопроект, щоби показати театралізоване дійство, під час якого Дід Мороз намагається подарувати студентам у величезній коробці саме новий законопроект.

Молоді люди, ознайомившись із нормами документу, вирішують не приймати подарунок, а повернути його розробникам. Студенти намагаються пройти до будівлі комітетів, внаслідок чого створюється тиснява та штовханина.

Внаслідок галасу до протестувальників виходить Максим Луцький, починаються суперечки. В результаті трьох представників студентства допускають на засідання комітету. За присутності активної молоді жодного рішення на засіданні не приймають.

Цього ж дня з'являється негативний висновок щодо законопроекту № 9655 від Головного науково-експертного управління Верховної Ради.

11 січня законопроект разом з альтернативними таки вносять до порядку денного засідання Парламенту, однак розгляд відкладають до наступної сесії.

24 січня прем'єр-міністр Микола Азаров ініціював зустріч із представниками навчальних закладів без участі МОНМС для обговорення законопроекту № 9655.

На зустріч у Клубі Кабінету Міністрів запросили і представників від протестувальників, однак пропустили до будівлі лише декількох, незважаючи на попередні обіцянки.

Внаслідок цього під дверима клубу виникла спонтанна акція протесту, і за вказівкою Азарова на обговорення допустили ще одну активістку – Катерину Чепуру.

Однак міліція того дня незаконно склала протокол

Фото: svidomo.org.

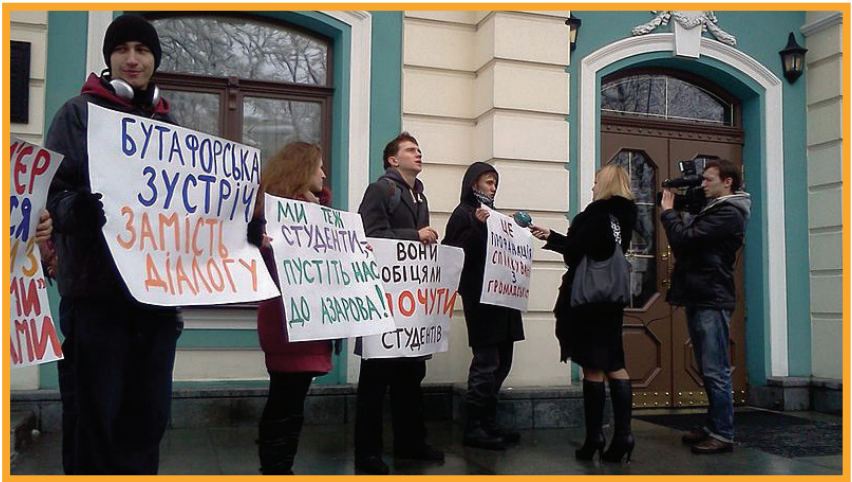

Фото: ГР "Відсіч".

про адміністративне правопорушення щодо однієї з учасниць протесту (пізніше активістка виграла суд).

Результатом зустрічі у Клубі КМУ стало створення робочої групи з доопрацювання законопроекту «Про вищу освіту», до якої включили студентських протестувальників. Очолив групу ректор Київського політехнічного інституту Михайло Згуровський.

Протягом лютого робоча група понаднормово працює над змінами до законопроекту. Участь у роботі групи у групі взяли близько 60 осіб, серед яких були студенти, освітяни, ректори вишів та експерти в галузі освіти. З понад 100 установ та організацій група отримала близько 4000 тисяч правок та пропозицій.

Фото: ГР "Відсіч".

В результаті роботи створюється практично новий проект закону «Про вищу освіту» європейського зразка. Зміни підтримав навіть Микола Азаров, хоча представники МОНМС і підконтрольні Табачнику «студентські лідери» висловилися проти.

Згодом про питання немов забувають на період літа – осені. І вже традиційно «спека» настає взимку. 3 грудня Кабінет Міністрів затвердив законопроект «Про вищу освіту», однак не оприлюднив його текст.

28 грудня у Верховній Раді депутати від влади Сергій Ківалов, Григорій Калетнік і Микола Сорока реєструють законотворчий документ під № 1187. Текст законопроекту залишається майже ідентичним текстам законопроектів, з якими студенти боролися роками. Такий хід подій активісти назвали «кідаловом» з боку Азарова.

2013

У січні опозиція реєструє за № 1187-1 альтернативний законопроект власного авторства. Згодом – законопроект за № 1187-2, який розробляла громада за домовленістю з Віктором Балогою. Після консультацій та узгоджень парламентська опозиція відмовляється від свого документа на користь «громадського». А Комітет з питань науки та освіти рекомендує приймати будь-який з альтернативних законопроектів, але не «регіоналівський».

У лютому знову активізується студентство, й до березня в Києві відбувається низка акцій. До вимог не голосувати за провладний законопроект додається вимога прийняти «громадський».

Влада знову не наважується піти ва-банк, однак у травні вдається хитрощів, намагаючись тепер протягти лише зміни до чинного закону «Про вищу освіту». Експерти прямо вказують на корупційну складову запропонованих змін. Законопроектом № 2060-а, який зареєстрували представники сім'ї Калетників, практично нівелюється роль ЗНО для вступу у виші. Освітяни вказують, що саме таким чином повернуто хабарницькі схеми, що діють при вступі до ВНЗ.

З початком літа активісти руху «Відсіч» започатковують кампанію на захист ЗНО. Молоді люди по всій Україні з-поміж абітурієнтів та їхніх батьків масово поширюють листівки, в яких розповідають про загрози прийняття двох законопроектів – № 2060-а та № 1187. Для привернення уваги суспільства проводять театралізовані акції.

Як не дивно, проблеми виникають лише на вотчині Калетників у Вінниці. Там активістів б'ють, поливають водою, крадуть їхні листівки та реманент. Міліція або ігнорує заяви активістів, або реагує мляво.

Однак розголос зробив свою справу: Верховна Рада знову відкладає освітні питання та повертається до них вже після перемоги Євромайдану.

2014

На тлі значно глибших суспільно-політичних проблем, які виникли в Україні, реформування освіти стає другорядним. Тим не менше, той самий Парламент, але вже перефарбований під нову владу, 8 квітня голосує у першому читанні за громадський законопроект № 1187-2.

Прийняття документа у другому читанні затягнулось, що викликало деякі заворушення в середовищі студентів. У травні – червні вони проводять акції під Верховною Радою з вимогами прийняти новий закон. Новий міністр освіти Сергій Квіт не заважає ініціативі, а навпаки – активно виступає «за».

1 липня закон приймають у другому читанні. Тепер президент його має підписати, а владна преса – опублікувати, тоді він набуде чинності. Але студенти та освітяни вже святкують перемогу, називаючи зміни шляхом до європейського майбутнього.

Втім, мало хто сподівається на швидкі зміни. Більшість розуміють, що це лише початок довготривалих реформ, які мають бути застосовані на практиці.

Ось так громадянське суспільство може та має тримати під контролем будь-яку владу!

Участь молоді у виробленні рішень органами державної влади та місцевого самоврядування

Відповідно до чинного законодавства молодь - чи не єдина соціально-демографічна група, яка має належні законодавчі умови для активної участі у виробленні рішень органами державної влади та місцевого самоврядування. Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики», ухвалена 1992 року, серед головних принципів державної молодіжної політики зазначає надання права та залучення молоді до безпосередньої участі у формуванні й реалізації політики та програм, що стосуються суспільства взагалі й молоді зокрема.

Реальна участь молоді в житті держави починається з досягнення вісімнадцятилітнього віку, коли молоді люди отримують виборче право. Крім участі у виборах, молодь може брати участь в обговоренні законодавчих документів та звертатись до центральних органів влади, ініціювати проведення конференцій, круглих столів та інших заходів з обговоренням різних питань реалізації державної молодіжної політики.

Форми участі молоді у процесах прийняття рішень визначені законодавством, нормативно-правовими актами місцевої влади, а також підкріплені практикою, що склалася в межах компетенції конкретної територіальної громади.

Форми впливу громадян та інституцій громадянського суспільства на процес підготовки та прийняття політичних рішень:

- безпосередня участь громадян (вибори, референдуми), що впливає на державну політику і відповідні рішення;
- опосередковане представництво інтересів громадян (через депутатів усіх рівнів, виборних посадовців, політичні партії);
- діяльність громадських організацій, асоціацій, профспілок;
- направлення пропозицій, звернень, вимог до органів влади, які безпосередньо приймають управлінські рішення, – до глави держави, законодавчого органу (зокрема парламентських комітетів), в органи виконавчої влади, державні комітети тощо;
- підготовка громадських експертиз, експертних висновків та оцінок конкретних документів, рішень, а також стосовно певних суспільних подій;
- організація громадських акцій (мирних зібрань), громадських слухань;
- діяльність громадських рад, створених при державних органах законодавчої та виконавчої гілок влади з числа представників громадських об'єднань;
- обговорення в засобах масової інформації, соціологічні опитування та моніторинги громадської думки.

Форми співпраці громадськості та влади:

- громадські ініціативи;
- громадські ради;
- громадські слухання;
- громадянська просвіта;
- консультації;
- круглі столи;
- опитування для виявлення громадської думки;
- організація громади;
- соціальний моніторинг;
- створення коаліцій, громадських платформ, молодіжних спілок та ін.

Етапи співробітництва держави і суспільства

- Інформаційний зв'язок з громадою:
  висвітлення засідань органів влади пресою, сповіщення в ЗМІ про управлінські послуги для громадян, рекламні матеріали, інформаційні пакети для преси, прес-конференції, «стінна преса», виставка друкованих матеріалів, читальні зали,

місцеві архіви, довідково-інформаційний центр, урочисті заходи, місцеве кабельне телебачення і відеопродукція, служба зв'язків із громадськістю, власна сторінка в мережі Інтернет.

- Зворотний зв'язок з громадою:
  робота з активами громадських угрупувань, «гаряча лінія», скринька для пропозицій, спеціальні листівки з питаннями, години прийому громадян для надання консультацій, опитування для виявлення громадської думки, уповноважені до роботи зі скаргами громадян, громадські наради у вузькому колі, публічні дебати.
- Діалог з громадою:
  омбудсмени, об'єднання мешканців мікрорайону, спільне планування заходів, забезпечення участі громадян у самоврядуванні, проведення відкритих заходів з прийняттям рішень.
- Партнерство з громадою:
  спільна відповідальність – дорадчі комісії, комітети і ради; наглядові комісії, комітети і ради; референдум.

Молодь може взяти участь у будь-якому етапі процесу прийняття рішення, відрізняється лише форма її участі.

Форми молодіжної участі у вирішенні питань громади

Більшу частину свого часу молоді люди проводять у середовищі місцевої громади. Місцевою громадою вважають безпосереднє місце життєдіяльності людини, весь комплекс установ та організацій, послугами яких вона користується. Громада є первинним елементом управління на місцях. У географічному плані місцева громада – це двір, мікрорайон, район міста, місто (село, селище). І щоби мешканці цього двору, мікрорайону тощо відчували себе громадою, їм необхідна спільна діяльність з вирішення загальних проблем. Місцева громада може послідовно вибудовувати свою місцеву політику.

Місцевий розвиток в Україні забезпечують 2 рівні управління:

Місцеве самоврядування		***Виконавча влада на місцях***
Право територіальної громади, яке вона здійснює у встановленому законом порядку безпосередньо та через представницькі органи місцевого самоврядування, які не належать до системи органів державної влади:	← Виконавчі комітети →	Елемент системи органів державної влади – місцеві державні адміністрації, які діють на основі визначених законом повноважень у межах певних адміністративно-територіальних одиниць і несуть відповідальність за виконання делегованих місцевими радами повноважень:
• міські, сільські, селищні, районні та обласні ради, • органи самоорганізації населення		• обласні державні адміністрації, • районні державні адміністрації, • місцеві державні адміністрації у містах Києві та Севастополі

Форми участі молоді на рівні територіальної громади:

- вибори депутатів міської ради та міського голови, депутатів обласної ради;
- робота в органах місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення та на виборних посадах місцевого самоврядування;
- громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади;
- громадські ради;
- громадські слухання;
- загальні збори громадян за місцем проживання;
- колективні та індивідуальні звернення жителів міста до органів і посадових осіб
- місцевого самоврядування;
- консультації з громадськістю;
- місцеві ініціативи;
- органи самоорганізації населення;
- участь у діяльності організацій громадянського суспільства (об'єднання, платформи та ін.);
- молодіжні соціальні проекти;
- клуби за інтересами;
- інші, не заборонені законом форми.

ПРИКЛАД: участь молоді у прийнятті місцевої програми.

1. *Визначення пріоритетних проблем*: молодь може організувати дослідження ситуації, увійти до складу робочих груп з підготовки програми.
2. *Розробка і розгляд альтернативних варіантів політичного рішення*: на цьому етапі молодь може підготувати пропозиції до програми, організувати чи взяти участь у публічних консультаціях, обговореннях проекту програми.
3. *Остаточний вибір, формулювання і легітимізація рішення*, яке приймають депутати: представники молоді можуть взяти участь у засіданнях депутатських комісій, сесії відповідної ради і за попереднім узгодженням виступити перед народними обранцями, щоби висловити свої пропозиції.
4. *Реалізація та запровадження прийнятих політичних рішень:* на цьому етапі участь молоді полягає у проведенні спільних заходів та впровадженні соціальних проектів у рамках програми.
5. *Контроль за ходом здійснення рішення й зворотний зв'язок за його результатами*: на цьому етапі молоддю та молодіжними неурядовими організаціями можуть бути запроваджені громадський моніторинг реалізації програми та незалежна оцінка результатів впровадження програми.

Фото з тренінгу «Жодних рішень про нас без нас» 7-8 жовтня 2014 року. Під час тренінгу обговорювалися форми участі молоді у прийнятті політичних рішень. «Не завжди радикальні дії призводять до бажаного результату у вирішенні проблеми та побудови ефективного діалогу між владою та громадою!»

ПРИКЛАД: ініціатива щодо перейменування вулиці.

Майже 70% учасників громадського обговорення підтримали перейменування вулиці Інститутської на вулицю Героїв Небесної Сотні. Про це заявила директор Департаменту суспільних комунікацій КМДА Марина Хонда, – повідомляє сайт КМДА. За її словами, станом на 29 серпня (за 9 днів обговорення) 68% учасників підтримали перейменування, а 32% висловились проти. Свої пропозиції, зауваження та власні редакції проекту рішення вже надіслали більше 1350 користувачів порталу. Також близько 200 громадян висловилися з цього приводу, зателефонувавши до КМДА. Найбільш популярними пропозиціями є перейменувати лише частину вулиці – від Майдану Незалежності до вул. Ольгинської та назвати її "вулиця Небесної Сотні" без слова "героїв". На місці трагічних подій пропонується облаштувати архітектурно-меморіальний комплекс, алею і каплицю, зробивши цю ділянку пішохідною. Противники зміни назви вулиці Інститутської рядять перейменувати на Героїв Небесної Сотні одну з вулиць, що мають радянську чи російську назву.

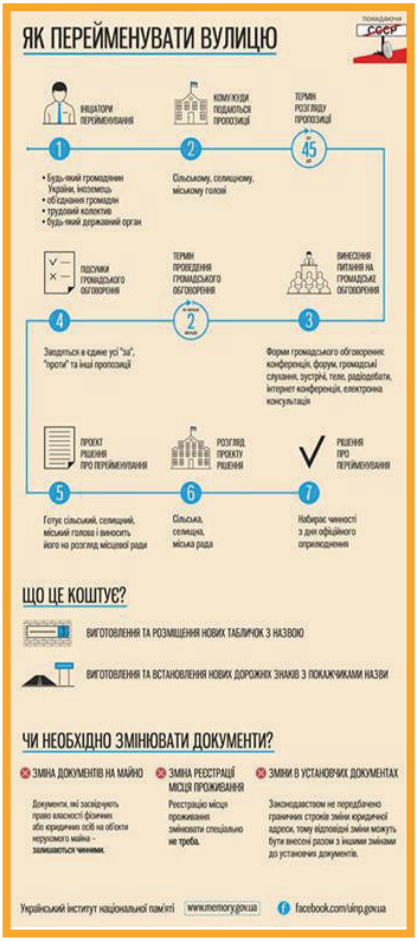

У 2014 р. вулиця Небесної Сотні з'явилася у містах: Ніжин (Чернігівська область); Олевськ; Чернівці; Стрий (Львівська область); Хуст (Закарпатська область); у смт Романів (Романівський район Житомирської області); у селах Свидівок та Руська Поляна (Черкаський район Черкаської області). Вулиця Героїв Небесної Сотні – у містах Канів (Черкаська область), Житомир, Шепетівка (Хмельницька область), у смт Любашівка (Одеська область). Провулок Героїв Небесної Сотні — у місті Шепетівка (Хмельницька область). Є також вулиця Героїв Майдану, площа Героїв Майдану, майдан Небесної Сотні.

Форми молодіжної участі у процесі прийняття державних (політичних) рішень та реалізації молодіжної політики

Молодь може взяти участь у будь-якому етапі процесу прийняття рішень, вирізняються лише форми її участі, що визначені чинним законодавством, нормативно-правовими актами місцевої влади, а також напрацьовані практикою у межах компетенції конкретної територіальної громади.

Форми впливу громадян та інституцій громадянського суспільства на процес підготовки та прийняття політичних рішень:

- безпосередня участь громадян (вибори, референдуми), що впливає на державну політику і прийняття відповідних рішень;
- опосередковане представництво інтересів громадян (через депутатів усіх рівнів, виборних посадовців, політичні партії);
- діяльність громадських організацій, асоціацій, профспілок;
- направлення пропозицій, звернень, вимог до органів влади, які безпосередньо приймають управлінські рішення, – до глави держави, законодавчого органу (зокрема парламентських комітетів), в органи виконавчої влади, державні комітети тощо;
- підготовка громадських експертиз, експертних висновків і оцінок стосовно конкретних документів, рішень, певних суспільних подій;
- організація громадських акцій (мирних зібрань), громадських слухань; діяльність громадських рад, створених при державних органах законодавчої та
- виконавчої гілок влади з числа представників громадських об'єднань;
- обговорення актуальних питань у засобах масової інформації, проведення соціологічних опитувань та моніторингів громадської думки;
- проведення адвокаційних кампаній задля реалізації конкретної ініціативи, законів.

Форми співпраці громадськості та влади:

- громадські ініціативи;
- громадські ради;
- громадські слухання;
- громадянська просвіта;
- консультації;
- круглі столи;
- опитування громадян;
- організація громади;
- соціальний моніторинг;
- створення коаліцій,
- громадських платформ;
- структури зі спільним управлінням представників громади та органів державної влади.

Круглий стіл: «Що варто змінювати в молодіжній політиці зараз?» 29 квітня 2014 року, м. Київ

Адвокація

Адвокація (англ. Advocacy) — термін з практики діяльності громадських організацій, який означає кампанію, направлену на представництво і захист прав та інтересів певної соціальної групи.

Адвокація — процес, спрямований на зміну політики, законодавства та практики його застосування.

Мета адвокації — захист прав. Об'єктом впливу для адвокаційної кампанії є державні установи. Мета впливу — здійснення певних структурних змін (наприклад, ухвалення законів) щодо групи, інтереси якої відстоюються.

В українській мові використовуються терміни-аналоги: адвокасі (едвокасі), громадянське представництво, заступництво, просування, лобіювання).

Основні проблеми, що заважають ОГС проводити успішні адвокасі-кампанії, це: 1) мала чисельність членів організації та невміння мобілізовувати широку громадськість; 2) правові механізми захисту прав громадян і механізми їхньої участі в прийнятті рішень часто ігноруються владою; 3) громади та місцевий бізнес поки що не готові достатньою мірою фінансувати адвокасі-кампанії; 4) судова система України не гарантує доступу до правосуддя (рішення суду є товаром, що продається й купується).

Рівні адвокації

Робота з адвокації може бути спрямована на впливових людей будь-якого рівня – від власника місцевого бару до ООН. Хоча існує багато рівнів адвокації, для простоти ми виділили три ключових рівня:

- місцевий (село, район, місто, область і т.д.);
- національний (вся країна);
- міжнародний, що поділяється на:
  - субрегіональний (Вишеградська четвірка, східне партнерство ЄС та ін.);
  - загальноєвропейський (країни ЄС та Ради Європи);
  - глобальний (ООН, МГАТЕ та інші структури, які включають країни з усіх континентів).

Наприклад, якщо предметом вашої адвокації є наявність презервативів у готелях, то:

- на місцевому рівні є сенс працювати з власниками місцевих готелів, і, якщо ви зможете, переконайте їх продавати презервативи в готелях – це матиме ефект на місцевому рівні;
- на національному рівні: наприклад, власник загальнонаціональної мережі готелів має вплив на всю свою мережу; переконавши його в необхідності продавати презервативи у готелях, які йому належать, ви матимете вплив у масштабах країни;
- на міжнародному рівні: рада директорів компанії Холідей Інн має вплив на мережу готелів у всьому світі; переконавши раду директорів продавати презервативи у своїх готелях, ви досягаєте результату на міжнародному рівні.

В реальності проблема чи питання можуть мати кілька причин різного рівня - від місцевого до міжнародного, отже рівень вашої адвокації буде залежати від:

- масштабу проблеми або питання (можуть мати суто місцеву причину);
- рівня, на якому ви зможете найбільше вплинути на проблему (наприклад, готель, в якому ви збираєтеся провести роботу, може бути частиною загальнонаціональної мережі, однак реалістичнішим буде спочатку переконати менеджера місцевого готелю, а вже потім вести переговори на національному рівні);
- ресурсів вашої організації (різні рівні адвокації вимагають різних вкладень робочого часу, коштів та умінь);
- зв'язків і контактів вашої організації (наприклад, хтось із ради директорів вашої організації може особисто знати власника національної мережі готелів);
- місії вашої організації (наприклад, ваша діяльність може бути зосереджена тільки в одному районі);

- актуальності проблеми та розуміння суспільством важливості використання саме обраного вами шляху її вирішення.

Робота у складі коаліцій може давати вам переваги на будь-якому рівні, але вона стає більш важливою в міру вашого просування від місцевого через національний до міжнародного рівня, а також мірою зростання вашого впливу на владу і бюрократію.

ПРОЦЕС адвокації

Адвокація, або діяльність, що містить її елементи, може відбуватися як спонтанно, так сплановано і систематично. У будь-якому разі осмислення діяльності з адвокації та її етапів є дуже важливим і може допомогти навіть при спонтанній зустрічі або розмові. Ми пропонуємо схему дій з адвокації, що складається з 8 кроків, або етапів.

Схема адвокації

- **КРОК 1. Вибір проблеми або питання, над вирішенням якого ви будете працювати**

Важно ретельно обміркувати проблему перед початком планування роботи з адвокації. Кроки 1 і 2 допоможуть у цьому процесі.

Необхідно розглянути різні проблеми, з якими можна було б працювати, і вибрати ті, робота з якими реалістична, й для вирішення яких буде корисна адвокація.

Важливо чітко визначити проблеми чи питання, з якими ви будете працювати.

За можливості, від самого початку до процесу визначення та планування залучайте людей, які безпосередньо перебувають під впливом проблеми. Вони зсередини знають ситуацію і додадуть сили і легітимності вашій роботі.

- **КРОК 2 Аналіз та дослідження проблеми / питання**

Крок 1 допоміг визначити проблему для адвокації. Тепер треба проаналізувати цю проблему, знайти інформацію про неї і запропонувати можливі рішення.

На аналіз проблеми, узгодження можливостей для її розв'язання, збір документації та свідчень про проблему потрібен час, який слід витратити доцільно.

Аналіз, документація та інформація можуть використовуватися для того, щоб:

- інформувати цільову групу і союзників та впливати на них;
- надавати свідчення щодо вашої позиції або позиції інших;
- заперечувати твердження тих, хто вам протистоїть;
- змінювати сприйняття проблеми;
- спростовувати міфи, чутки і помилкові припущення;
- пояснювати, чому не спрацювали попередні стратегії.

Важливо ретельно продумати наслідки всіх запропонованих рішень, адже деякі з них призводять до ще більших проблем!

Також на цій стадії важливо залучати людей, на яких безпосередньо впливає проблема. У них буде глибинне розуміння проблеми та її наслідків, а також ідеї про те, яким чином все це можна подолати.

- **КРОК 3 Постановка конкретних цілей роботи з адвокації**

Необхідно чітко усвідомити, чого ви хочете досягти. Це допоможе вам визначити втручання, які необхідно запровадити в цілях вирішення проблеми, що стоїть перед вами. Планування роботи з відстоювання інтересів аналогічно до планування будь-якого іншого виду діяльності. Для полегшення планування необхідно ідентифікувати цілі і завдання діяльності. Існують відмінності між цілями, завданнями і самою діяльністю.

Мета - це довготривалий результат, якого ви хочете досягти.

Завдання - це найближче, що необхідно виконати для досягнення довгострокової мети, а також кінцевий результат діяльності. Наприклад, коли ви протягом одного дня подорожуєте із села до столиці держави, то метою вашої подорожі є прибуття до столиці до настання ночі.

Завданням є своєчасне (згідно з розкладом) прибуття до будь-якого міста або села, розташованого на вашому шляху.

Для цього ви повинні обрати стратегію досягнення вашої мети, наприклад, визначити вид транспорту, яким ви повинні здійснити подорож (автобус, автомобіль тощо), або йти пішки, а вже потім – специфічну дію, наприклад, сісти в автобус № 203, що прямує до Києва.

Без чітко визначених мети і завдання дуже важко оцінити успішність проведеної роботи. Незважаючи на те, що ви можете прекрасно знати результат, якого потрібно досягти, не очевидно, що вам це вдасться. Завдання повинні відповідати вимогам **SMART**, тобто бути:

- ***Specific*** - конкретними, чітко сформульованими;
- ***Measurable*** – піддаватися вимірюванню (з метою відстеження успішності та надання оцінки);
- ***Appropriate*** - застосовними для вирішення проблеми, що стоїть перед вами;
- ***Realistic*** - реалістичними;
- ***Time-bound*** - обмеженими в часі (вказано час, коли роботу буде закінчено).

У формулюванні завдання має бути інформація про те, хто повинен його виконати (посадова особа або організація), що саме необхідно зробити і в які терміни.

- **КРОК 4. Визначення цільової групи**

Більшість організацій володіє недостатніми ресурсами з проведення роботи з відстоювання інтересів. Саме тому необхідно віднайти шляхи впливу на окремих осіб, групи осіб або установи, які володіють реальними повноваженнями у прийнятті необхідних рішень та забезпеченні бажаних змін.

На національному та міжнародному рівнях це – люди, які мають політичну владу і здатні приймати рішення. На місцевому рівні це – представники громадськості, які мають авторитет серед жителів, наприклад, народні лідери, шановані старійшини, представники місцевої влади, ін.

Після того, як чітко сформульовані цілі та завдання діяльності, необхідно вибрати мішені (або цільові групи) роботи, спрямованої на відстоювання інтересів.

Розуміння функціонування системи прийняття рішення є важливою складовою діяльності з відстоювання інтересів на будь-якому рівні. Іноді трапляється так, що пряма мішень (первинна цільова група), на яку необхідно впливати (наприклад, міністр, начальник управління), недоступна, тому необхідно використовувати непрямий вплив. Наприклад, працювати з людьми, які можуть вплинути на осіб, відповідальних за прийняття рішень (заступників міністра, інших міністрів, якщо з ними вже встановлено контакт), або з людьми, які займаються підготовкою проекту рішення (помічниками, фахівцями, працюючими під керівництвом міністра експертами). Таких людей, за аналогією з прямими мішенями, можна назвати «непрямими мішенями» (вторинними цільовими групами).

- **КРОК 5. Знаходження або виявлення прихильників**

У попередньому кроці ви визначили, на кого буде спрямована діяльність з відстоювання інтересів. Тепер потрібно обрати союзників. В деяких випадках співробітництво з окремими особами або організаціями в діяльності з відстоювання інтересів може дати більше результатів, ніж самостійна незалежна робота.

Але для розвитку та підтримки такої співпраці потрібно витратити досить багато часу та енергії, щоби постійно діяти спільно з цими людьми, інформувати їх про виконану роботу і залучати до участі в ній. Багато людей, які займаються діяльністю з відстоювання інтересів, вважають, що ця робота – найважча, і досягнення успіху в цьому напрямі є свідченням професіоналізму та особистого внеску кожного в роботу всієї організації.

Коаліція, або співдружність, може бути короткочасною або тривалою, формальною або неформальною. Наприклад, участь в окремих зборах, конференціях і комітетах з метою прийняття рішення та збору підписів під петицією - це приклад короткочасної коаліції. Участь у подібних акціях протягом декількох років є прикладом тривалої співпраці. Коаліція з

союзниками для проведення діяльності з відстоювання інтересів не є формуванням мережі організацій, а поєднує різні організації для обміну інформацією між ними.

Прикладом різних союзників для утворення коаліції з метою адвокації діяльності, зокрема у протидії ВІЛ / СНІД, є такі:

- особи, безпосередньо зацікавлені у вирішенні питання, наприклад, люди, які живуть з ВІЛ / СНІД (ЛЖВС), різні незалежні групи та ін.;
- організації, які протидіють СНІД, неурядові організації (НУО), в тому числі й ті, що захищають права людини та займаються громадською охороною здоров'я;
- інші організації чи окремі члени суспільства (громадські ліги, релігійні організації або їх лідери та лідери громад тощо);
- представники ділового світу;
- журналісти, які підтримують діяльність подібного роду або симпатизують їй;
- державні чиновники на місцевому або національному рівнях, які підтримують таку діяльність і можуть лобіювати в уряді прийняття рішень стосовно різних питань;
- аналогічні організації, розташовані в інших районах країни або в інших країнах, тобто ті, які можуть впливати ззовні.

Іноді інтереси союзників можуть збігатися з інтересами «непрямих мішеней», тобто непряма мішень може симпатизувати об'єкту вашої діяльності з відстоювання інтересів і мати вплив

Приклад успішної адвокації: 4 грудня 2014 року у Верховній Раді Україні був зареєстрований законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо удосконалення окремих положень молодіжної політики та утворення молодіжних центрів)» за № 1248, який був розроблений фахівцями МГО «Соціальні ініціативи з охорони праці та здоров'я». До розробки цього документу протягом 2014 року долучилися молоді активісти та представники громадських організацій з різних куточків України, виконавчої та законодавчої влади з метою просування ідеї створення регіональних центрів для молоді та вдосконалення законодавства щодо молоді.

на людей, від яких залежить прийняття рішень і яких необхідно «підштовхнути», аби вони підтримали саме ті позиції, які підлягають змінам.

- **КРОК 6. Виявлення ресурсів**

Успішна діяльність з відстоювання інтересів потребує певних ресурсів (людських і матеріальних), інформації, а також навичок роботи. Людські ресурси – це постійні співробітники і добровольці. Інформаційні ресурси – доступ до засобів масової інформації, поширення інформації в мережі Інтернет (наприклад, створення сайтів, відправлення e-mail тощо).

Розглядаючи 5-й крок, ви звернули увагу на переваги роботи у складі коаліції, що збільшує можливість об'єднання ресурсів.

Якщо ви визначили, що володієте достатніми ресурсами, то можете перейти до 7-го кроку, тобто до розробки плану діяльності. При складанні плану дій необхідно враховувати ресурси, якими ви володієте.

- **КРОК 7. Створення робочого плану**

Даний крок складається з двох частин: вибір діяльності з відстоювання інтересів і створення детального плану цієї діяльності.

Робота, проведена вами згідно з крокам 1–6, допоможе обрати правильний варіант діяльності із захисту інтересів, що сприятиме досягненню поставленої мети. Уже визначено, чого потрібно досягти, хто є мішенню, хто є союзниками й якими ресурсами ви володієте.

Після визначення свого варіанту діяльності, необхідно встановити, хто виграє в результаті, і, якщо це можливо, спробувати залучити його до співпраці. Наприклад, краще, щоби група дітей, які живуть на вулиці, зустрілася з представником старшої ланки міліції, аніж це буде зроблено представником НУО, який є захисником інтересів цих дітей.

План дій повинен містити точний розклад і вказувати на осіб, відповідальних за виконання окремих завдань, мати розділ моніторингу та оцінки й передбачав індикатори, за допомогою яких буде визначатися успішність проведеної роботи. Завдання, які необхідно виконати для досягнення поставленої мети, повинні бути узгоджені між собою та з індикаторами.

На етапі планування необхідно розробити стратегію діяльності з відстоювання інтересів, яка буде більш успішною, якщо погоджена за часом з іншою діяльністю або подіями, що можуть допомогти у вирішенні питань з відстоювання інтересів. Наприклад, політичні діячі під час виборчої кампанії можуть сприяти або, навпаки, відмовлятися від сміливих нововведень. Ці фактори необхідно враховувати при плануванні діяльності.

- **КРОК 8. Проведення моніторингу та оцінка результатів діяльності**

Це крок, на якому планування закінчується і починається дія з відстоювання інтересів.

Застосування вивченого - це також процес навчання. Ви з'ясовуєте, чи є вибрані вами методи такими, що дозволять досягти мети. Це визначається шляхом моніторингу діяльності та оцінки результатів.

Моніторинг і оцінка результатів проводяться легше, якщо на 3-му кроці були чітко сформульовані мета і завдання.

Під час оцінки результатів ви повинні узгодити між собою ознаки успіху вашої діяльності (індикатори), тобто визначити ті ознаки, які вказували б на те, що ситуація в результаті впливу змінилася або залишилася незмінною.

Особи, яких безпосередньо стосуються проблеми або їх вирішення, наприклад, люди з ВІЛ, споживачі ін'єкційних наркотиків або їхні родичі), є саме тими людьми, які можуть вам допомогти у визначенні індикаторів.

Важко провести моніторинг та оцінити результати діяльності з відстоювання інтересів, якщо над досягненням аналогічної мети або завдань працюють декілька організацій. У цьому разі не просто встановити, чий вплив став вирішальним.

Часто організації не можуть виявити, на якому рівні необхідно проводити оцінку їхньої

діяльності з відстоювання інтересів - на рівні мішені (оцінка діяльності або завдань) або на рівні досягнення бажаної мети.

Діяльність з відстоювання інтересів - поступовий процес, тому досить складно визначити ті найменші кроки, які ведуть до успіху.

Але, незважаючи на зазначене, моніторинг та оцінка результатів необхідні для визначення успішності вашої діяльності з відстоювання інтересів і для коригування обраної стратегії, якщо вибрані механізми не спрацьовують.

Незважаючи на те, що існує багато приводів для проведення моніторингу та оцінки результатів діяльності з відстоювання інтересів, дана інформація корисна, якщо її використовують у роботі. Безліч організацій приділяють велику кількість часу і затрачають значні ресурси для моніторингу власної діяльності, не проводячи при цьому її повноцінної оцінки. Результати вимагають вивчення для того, щоб дійти якогось певного висновку, а оцінка результатів є значущою частиною визначення успішності виконаної роботи.

Адвокація в сфері молодіжної політики: подальші кроки

В цьому розділі наведені практичні рекомендації, які стали результатом напрацювань учасників круглого столу «Молодь обирає курс на Євроінтеграцію: зміни до молодіжного законодавства в Україні».

РЕЗОЛЮЦІЯ
круглого столу
«Молодь обирає курс на Євроінтеграцію: зміни до молодіжного законодавства в Україні»
за результатами роботи проекту «Зміцнення потенціалу з розробки законодавства щодо молоді» та обговорення під час круглого столу 28.11.2014

Ми, учасники круглого столу **«Молодь обирає курс на Євроінтеграцію: зміни до молодіжного законодавства в Україні»**, який відбувся 28 листопада 2014 р. у м. Києві, представники молодіжних неурядових організацій, центральних органів виконавчої влади, законотворців, фахівців молодіжної політики національного та регіонального рівнів, науковців,

визнаючи актуальність проблем розвитку молоді в Україні, а саме необхідність активного залучення молоді до прийняття рішень, підтримка у працевлаштуванні, забезпечення житлом, доступності соціальних та медичних послуг,

звертаємось до української молоді та її лідерів, представників депутатського корпусу Верховної Ради України, виконавчих органів влади національних та місцевих рівнів, асоціацій роботодавців, профспілок, уряду з наступним:

Щодо активізації та залучення молоді:

- Ратифікувати Європейську хартію про участь молоді в суспільному житті на місцевому та регіональному рівні.
- Створити єдину платформу для участі молоді у прийнятті державних рішень.
- Розглянути можливість введення посади омбудсмена - Уповноваженого з прав молоді при Верховній Раді України, апарат якого мав би змогу отримувати, аналізувати проблеми, скарги, пропозиції молоді України щодо законодавства та виносити їх на розгляд парламенту.

У сфері працевлаштування молоді

- Розробити дієві механізми мотивування роботодавців забезпечувати першим робочим місцем молодих фахівців та вторинного працевлаштування молодіжних трудових загонів.
- Розглянути можливість відновлення партнерам трьохстороннього соціального діалогу інституту наставництва для молодих фахівців на першому робочому місці та ввести курси з підготовки наставників для молоді на робочому місці з подальшим заохоченням цих робітників.

- Громадським організаціям та державним установам вести постійний обмін інформацією щодо нових ініціатив в сфері працевлаштування, волонтерства, освіти в Україні та закордоном. Запровадити інформаційно-просвітницьку кампанію щодо популяризації робітничих професій та доступності програм перекваліфікації для молоді.
- Сприяти підвищенню рівня кваліфікації, перекваліфікації та працевлаштуванню внутрішньо переміщеної молоді.

Щодо забезпечення житлом

- Внести зміни в Закон України «Про сприяння молодіжному житловому будівництву», Житловий Кодекс України, передбачивши надання безвідсоткових кредитів молодим людям та можливість запровадження кредитних канікул для молоді.
  Активізувати розгляд парламентом законопроекту «Про особливості забезпечення молоді житлом».
- Запровадити систему консультаційних центрів та інформаційних програм по житлу для молодих людей, в тому числі внутрішньо переміщених осіб, проводити постійну інформаційну політику з цього питання.
  Активно залучати інвесторів до будівництва доступного житла для молоді, надавши пільги забудовникам, які 20% житла надають молоді.

Щодо покращення доступу молоді до соціальних та медичних послуг на рівні громад

- Створити регіональну мережу інтегрованих центрів для молоді, які б надавали соціальні послуги, інформували, навчали та підтримували молодь, сприяли у її розвитку на рівні регіонів.
- Надати більше можливостей молоді вести здоровий спосіб життя та займатися спортом: передбачити в системі закладів культурно-спортивного спрямування знижки на придбання абонементів та доступності до спортивної інфраструктури в маленьких містах та селах.
- Запровадити національний, постійно діючий моніторинг соціально-економічного становища молоді в Україні, результати якого висвітлювати на регулярних парламентських слуханнях щодо становища молоді.
- Сприяти дотриманню права вільного доступу до соціальних та медичних послуг внутрішньо переміщеної молоді та молоді-учасників АТО, забезпечувати рівні та гідні умову медичного та соціального обслуговування на території їх теперішнього перебування.

Учасники круглого столу:

- Міністерство молоді та спорту України
- Міністерство соціальної політики України
- МГО «Соціальні ініціативи з охорони праці та здоров'я»
- Департамент сім'ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації
- Департамент сім'ї, молоді та спорту Луганської обласної державної адміністрації
  ПРООН в Україні
- Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву»
- Київський молодіжний центр праці
- Київський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді
- Державний Інститут сімейної та молодіжної політики
- Представники всеукраїнських молодіжних організацій
- Представники міжнародних організацій
- Федерація профспілок України

Чинні нормативно-правові акти, що регулюють державну молодіжну політику в Україні

(Станом на листопад 2014)

- Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні. Верховна Рада України; Декларація від 15.12.1992 № 2859-XII
- Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні. Верховна Рада України; Закон від 05.02.1993 № 2998-XII
- Про молодіжні та дитячі громадські організації. Верховна Рада України; Закон від 01.12.1998 № 281-XIV
- Про заходи щодо забезпечення працевлаштування молоді. Президент України; Указ від 06.10.1999 № 1285/99
- Про заходи щодо забезпечення працевлаштування молоді. Президент України; Указ від 06.10.1999 № 1285/99
- Про додаткові заходи щодо державної підтримки обдарованої молоді. Президент України; Указ від 24.04.2000 № 612/2000
- Про додаткові заходи щодо реалізації державної молодіжної політики. Президент України; Указ від 29.03.2001 № 221/2001
- Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю. Верховна Рада України; Закон від 21.06.2001 № 2558-III
- Про затвердження Державної цільової соціальної програми "Молодь України" на 2009-2015 рр. Кабінет Міністрів України; Постанова, Програма, Паспорт [...] від 28.01.2009 № 41
- Про затвердження Загального положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення, від 01.08.2013 № 573
- Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року. Президент України; Указ, Стратегія від 27.09.2013 № 532/2013
- інші

Чинні нормативно правові акти, які гарантують участь громадян у прийнятті рішень

(Станом на листопад 2014)

- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної
- Ради Української РСР N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73)
- Про свободу совісті та релігійні організації Верховна Рада УРСР; Закон від 23.04.1991 № 987-XII
- Про інформацію. Верховна Рада України; Закон від 02.10.1992 № 2657-XII
- Конституція України. Верховна Рада України; Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР
- Про звернення громадян. Верховна Рада України; Закон від 02.10.1996 № 393/96-ВР
- Про місцеве самоврядування в Україні. Верховна Рада України; Закон від 21.05.1997 № 280/97-ВР
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи; Конвенція,
- Міжнародний документ від 04.11.1950. Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97
- Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до [...] (Орхуська Конвенція) ООН; Конвенція, Перелік, Міжнародний документ від 25.06.1998. Конвенцію ратифіковано Законом № 832-XIV (832-14) від 06.07.99
- Про вибори Президента України. Верховна Рада України; Закон від 05.03.1999 № 474-XIV
- Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності. Верховна Рада України; Закон від 15.09.1999 № 1045-XIV
- Про органи самоорганізації населення Верховна Рада України; Закон від 11.07.2001 № 2625-III
- Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності. Верховна Рада України; Закон від 11.09.2003 № 1160-IV
- Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок, Положення від 03.11.2010 № 996
- Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої [...]. Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок від 05.11.2008 № 976
- Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, [...]Верховна Рада України; Закон від 10.07.2010 № 2487-VI
- Про соціальний діалог в Україні Верховна Рада України; Закон від 23.12.2010 № 2862-VI
- Про вибори народних депутатів України. Верховна Рада України; Закон від 17.11.2011 № 4061-VI
- Про доступ до публічної інформації. Верховна Рада України; Закон від 13.01.2011 № 2939-VI
- Право на доступ до інформації як елемент правового статусу особи. Мін'юст України; Роз'яснення від 03.05.2012
- Про всеукраїнський референдум. Верховна Рада України; Закон від 06.11.2012 № 5475-VI
- Про благодійну діяльність та благодійні організації. Верховна Рада України; Закон від 05.07.2012 № 5073-VI
- Про громадські об'єднання. Верховна Рада України; Закон від 22.03.2012 № 4572-VI

Діалог з молоддю: запитання та відповіді[1]

1. Чи можливо в умовах корумпованості в Україні впливати на молодіжну політику?

Боротьбу з корупцією потрібно починати з себе та свого найближчого оточення. Часто ми самі породжуємо подібні явища, намагаючись пришвидшити вирішення питання, або отримати те, на що не маємо права. Що стосується молодіжної політики, то проблеми виникають на підґрунті правового нігілізму. Йдеться не про знання обов'язків, а про незнання прав. Не знаючи, що обіцяє нам вітчизняна молодіжна політика, ми не знаємо, куди і до кого звернутися, щоб отримати обіцяне.

Законодавством передбачені інструменти впливу на молодіжну політику, які успішно використовуються окремими громадянами та інститутами громадянського суспільства.

Команда порталу Dream Kyiv (http://dreamkyiv.com/) оголосила пошук активістів серед свідомих киян для громадського контролю за діяльністю депутатів Київради з таким текстом: «Потрібно 60 волонтерів на посаду «Громадський контролер депутата». Майже місяць тому ми обрали новий склад Київради - 120 депутатів. Тепер важливо, щоб обранці робили те, що необхідно киянам, а не тільки великому бізнесу. Особа, яка візьме на себе роль громадського контролера, повинна присвячувати цьому 2–3 години на тиждень. В її обов'язки входитиме контроль за виконанням обіцянок, даних у ході передвиборчої кампанії; відстеження, за що і як голосував депутат; моніторинг того, які проекти він розробляв і запропонував; спостереження за громадською діяльністю депутата».

Подібну ініціативу можна започаткувати в кожному населеному пункті країни, користуючись порадами з посібника, який є у відкритому доступі і зазначений у списку рекомендованої літератури (№ 9).

2. Як відстоювати права, коли скрізь чуємо одне й те саме: "В країні – криза", "В країні не має коштів на фінансування будь-яких програм" тощо?

Як зазначалося раніше, посібник є підсумком проведення 2-х заходів. Цікаво відбувався дводенний тренінг. У перший день учасники стверджували: проблеми в країні – через брак грошей та бездіяльність влади. На другий день, коли обговорювалися питання допомоги молодим людям, які повертаються із зони АТО, з'ясувалося, що чисельні питання можна вирішити без влади і без державного фінансування.

В селі під Києвом тривалий час начальник ЖЕКу розповідав про відсутність коштів, заборгованість з оплати комунальних послуг тощо, і, відповідно, не здійснював жодних ремонтних робіт та не забезпечував взимку чищення снігу. Мешканці села звернулися до сільського голови з вимогою зняти з посади цю особу. Сільський голова дослухався до людей: на посаду призначили іншу особу. Тепер навіть за браком коштів і робочих рук у селі здійснюють усі необхідні роботи, більшість з яких виконують безробітні мешканці села за рахунок списання боргу в оплаті комунальних послуг. Їм допомагають ті, в кого є час і бажання.

Можна навести безліч прикладів, коли питання вирішувалися лише за наявності НАМІРУ, а також не вирішувалися з причини перекладання обов'язків їх вирішення з однієї особи на іншу.

3. Як ефективно донести інформацію про актуальні проблеми молоді та їх варіанти вирішення, як впливати на формування політики, не маючи впливових осіб за своєю спиною?

Насамперед варто повернутися до форм молодіжної участі, про які йшлося вище.

Є велика перевага у відсутності когось «впливового за спиною», - ніхто не гальмує Вас у думках і справах. Проте більшість справ значно легше вирішувати за наявності однодумців,

[1]Запитання, наведені в цьому розділі, були поставлені молодими людьми під час вебінару «Жодних рішень щодо нас без нас» (3 листопада 2014 року), а також під час тренінгу для молодих лідерів (6-7 жовтня, 2014 року) у м. Києві, які проводились МГО «Соціальні ініціативи з охорони праці та здоров'я»

яких можна знайти за умови, що Ви будете озвучувати свої ідеї скрізь і всюди. Цілком можливо, що знайдеться громадська організація, яка висловить бажання Вам допомогти, або підприємець, який профінансує вирішення проблеми.

Люди з інвалідністю, не маючи ані впливових осіб за спиною, ані здоров'я, й натомість – значні фізичні вади від народження, знаючи, що кожен день може бути останнім, не лише знаходять однодумців, а й допомагають один одному, вимагають від влади почути нарешті про їхні проблеми і живуть повноцінним життям. Про історію АІК (Благодійного фонду розвитку комп'ютерних та інформаційних технологій для інвалідів) прочитайте на сайті http://www.aik.ua/about/history/?lang=ru. Про нинішнього Президента БФ Юлію Козлюк (Ресенчук), про те, як вона вирішує не тільки свої проблеми, а й насолоджується життям, є багато інформації в мережі Інтернет. Двері відкриваються тим, хто стукає!

4. Де можна дізнатися про участь молоді у громадському житті?

На вказаних нижче ресурсах ви не лише знайдете інформацію про молодіжні ініціативи та їх результати, а й отримаєте інформацію про можливі джерела фінансування подібних ініціатив, поради щодо організації людей навколо себе або цікаву роботу.

- Ресурсний центр ГУРТ - http://www.gurt.org.ua
- Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадського почину «ЄДНАННЯ» - http://isar.net.ua/about

Також рекомендуємо ознайомитися з документами «Звіт дослідження: прогалини та потреби в національному законодавстві та місцевій політиці в Україні» (МГО «Соціальні ініціативи з охорони праці та здоров'я», 2014 рік); «Оцінка стану залучення громадян до прийняття рішень та інформаційна відкритість влади» (Максим Лациба, Український незалежний центр політичних досліджень) та іншими.

5. Хочу дізнатися про досвід реалізації молодіжної політики в інших країнах

Дивись матеріал «Международный опыт реализации молодежной политики», за посиланням: prospekt45.ru/files/1817d0560662872885863ddb3658d05f.doc

6. Як об'єднати навколо себе потрібних людей?

Знайди відповідь на це запитання в книзі зі списку рекомендованої літератури за № 18.

Майдан у 2014 році зібрався через соціальні мережі. Ми переконані, що соціальні мережі допоможуть і Вам знайти однодумців.

7. Що вже зараз можна зробити для того, аби рухатись у напрямі зростання та процвітання?

Насправді питання є філософським, й на нього немає однозначної відповіді. Кожен по-своєму уявляє і зростання, і процвітання. Якщо ви вважаєте, що процвітання – це наявність дитячих майданчиків біля кожного будинку, то ви можете знайти однодумців та фінансування (від батьків, місцевої влади чи бізнесменів) і побудувати такі майданчики.

Якщо Ви маєте на увазі економічне процвітання й у вас економічна освіта, долучайтеся до експертних груп, які працюють над документами економічного спрямування.

Пишіть проекти. Надсилайте на конкурси. Долучайтеся до волонтерських ініціатив. Від Вашої активності буде користь і країні, і Вам особисто.

8. Які є можливості залучення коштів для реалізації ініціатив та діяльності громадських організацій?

Радимо скористатися літературою зі Списку рекомендованих джерел.

9. Я хочу отримати відповідь на запитання: «Що робити в умовах, несприятливих для держави і громадянина?»

Притча
Учень запитав Учителя:
- Вчителю, я ніяк не можу зрозуміти, чому слово «криза» в японській мові складається з двох ієрогліфів, які означають «проблема» і «можливості».
Вчитель розсердився:
- Ти що, дійсно не розумієш?! Це – жахливо! Забирайся геть зі Школи !!!
Учень сторопів:
- А завтра я зможу повернутися?
- Ти зрозумієш, коли тобі можна буде повернутися, - відрізав Учитель.
Минуло два дні, й учень постукав у двері Школи. Учитель вийшов до нього і сказав:
- Нічого не говори, я все одно тобі не повірю! Йди!
Решта учнів стояли за його спиною, боячись вимовити навіть слово. Ніхто не розумів причин гніву Вчителя.
Минуло близько року, й учень знову з'явився на порозі Школи. Вчитель уважно оглянув його, усміхнувся і сказав:
- Ось тепер ти дійсно зрозумів, – і запропонував йому розповісти все свою історію іншим учням.
- Наступного дня після того, як я покинув Школу, господар фірми, в якій я працював, сказав, що не потребує більше моїх послуг. Я здогадався, що тут не обійшлося без Учителя і повернувся до Школи. Думаю, ви пам'ятаєте, як Учитель знову прогнав мене.
Вчитель посміхнувся:
- Ти й не уявляєш, як складно було вмовити начальника розлучитися з тобою.
- Це я зрозумів згодом. Щоб утримувати сім'ю, я намагався знайти роботу, але все було марно. Тоді я створив власну фірму. Не минуло й року, як вона стала однією з найбільших у своїй галузі. Так я зрозумів, що означають ці ієрогліфи! Вчителю, я тобі вдячний!
- Дякуй Шляху, - звично сказав Учитель.

Список рекомендованих джерел

1. The State of Local Democracy in Central Europe Reports from Bulgaria, Estonia, and Slovakia / Ed. Sos G. – Local Government and Public Service Reform Initiative, Open Society Institute–Budapest - OSI/LGI, 2006. – C. 126-129; 147-148, 18, C. 42-43.

2. Бега А., Гнат В., Сафін О. Посібник для слухача до курсу «Аналіз політики». - Міжнародний центр перспективних досліджень: К., 2007

3. Державне фінансування організацій громадянського суспільства. Як запровадити європейські стандарти? / [О. Ю. Вінніков, Д. С. Коврикенко, М. В. Лациба [та ін.] ; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К. : [Агентство "Україна"], 2010. – 224 с.

4. Дослідження існуючого досвіду та законодавства України у сфері фінансування громадських організацій органами державної влади, органами місцевого самоврядування та приватним сектором. Дослідження проведене в рамках спільного проекту Секретаріату КМУ та Координатора проектів ОБСЄ в Україні «Сприяння розробці інституціональної бази фінансування громадянського суспільства в Україні», за фінансової підтримки Міністерства Закордонних справ і в Справах Співдружності (Великобританія). Серпень 2011, м. Київ, Україна.

5. Европейская политика и практика в области сотрудничества между государством и НПО: сравнительный анализ. Международный центр некоммерческого права при содействии Европейского центра некоммерческого права и Филиала «Международного центра некоммерческого права» в РФ. - Международный центр некоммерческого права в РФ, 2010. - С.6.

6. Европейская политика и практика в области сотрудничества между государством и НПО: сравнительный анализ. Международный центр некоммерческого права при содействии Европейского центра некоммерческого права и Филиала «Международного центра некоммерческого права» в РФ. - Международный центр некоммерческого права в РФ, 2010. - С.30-36.

7. Кодекс належної практики, норм і критеріїв фінансування програм і проектів НУО (Croatia, Code of Good Practice, Standards and Benchmarks for the Allocation of Funding for the Programmes and Projects of NGOs). - Croatia .- Official Gazette – 2007- № 88/01.

8. Кубіцький С.О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник. – К.: ДАКККіМ,2009. – 298 с.

9. Купрій В., Паливода Л. Громадська експертиза та громадський моніторинг діяльності органів влади : навч. посіб ./ Купрій В., Паливода Л. – К. : Макрос, 2011. – 200 с.

10. Назва. Час приймати рішення. Посібник для молоді / Упорядн. О. Жукова. - Херсон: МО «Нова генерація», 2010 – 92с.

11. Національна рада у справах громадських організацій. Держава і громадський сектор: останні тенденції в сфері державного фінансування та постачання державних послуг (NCVO, The State and the Voluntary Sector; Recent Trends in Government Funding and Public Service Delivery) 2009 р., www.ncvo-vol.org.uk.

12. Національні та міжнародні механізми фінансування громадянського суспільства. Міжнародні заходи зміцнення довіри між державою та громадянським суспільством. – К.: Фенікс, 2011.– С. 126-128.

13. Національні та міжнародні механізми фінансування громадянського суспільства. Міжнародні заходи зміцнення довіри між державою та громадянським суспільством.– К.: Фенікс, 2011.– С. 202.

14. Національні та міжнародні механізми фінансування громадянського суспільства. Міжнародні заходи зміцнення довіри між державою та громадянським суспільством.– К.: Фенікс, 2011.– С. 181-187.

15. Національні та міжнародні механізми фінансування громадянського суспільства. Міжнародні заходи зміцнення довіри між державою та громадянським суспільством.– К.: Фенікс, 2011.– С. 193.

16. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки Україн. Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.- канад. проект «Демократична освіта», Інститут вищої освіти. – К.: вид-во «Ай Бі», 2002]

17. Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації : Указ Президента України від 24 березня 2012 р. № 212/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/14621.html

18. Форми та методи залучення громадськості: навч. посіб. / Інститут громадянського суспільства: за заг. ред. В. Артеменка. – К.: ІКЦ «Леста», 2007. – 248 с.

19. Чотири кроки до успіху: посібник з менеджменту для неурядових організацій. – Творчий центр «Каунтерпарт», Україна, 2005.

20. Звіт дослідження: прогалини та потреби в національному законодавстві та місцевій політиці в Україні. - МГО «Соціальні ініціативи з охорони праці та здоров'я», Київ, 2014.

LHSI

Соціальні ініціативи
з охорони праці та здоров'я